

LIETUVOS BANKO FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTAS

Centrinių kredito unijų ir kredito unijų vadovams 2021-11-10

Pagal adresatų sąrašą

DĖL PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO RIZIKOS KREDITO UNIJŲ SEKTORIUJE

Lietuvos bankas, siekdamas nustatyti ir įvertinti kredito unijų sektoriaus patiriamą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (PPTF) riziką, atliko kredito unijų (centrinių kredito unijų ir kredito unijų) (toliau – kredito unijos) Lietuvos bankui pateiktų duomenų analizę (ataskaitinis laikotarpis – nuo 2020 m. sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.). Atliktos analizės rezultatai 2021 m. III ketv. buvo pristatyti kredito unijų atstovams vykusiame atitikties susitikime.

Šiuo raštu atkreipiame kredito unijų vadovų dėmesį į Lietuvos banko atliktos PPTF rizikos vertinimo analizės rezultatus ir į tai, kad kredito unijos, vykdydamos veiklą, turėtų užtikrinti, kad PPTF rizika būtų tinkamai nustatoma ir vertinama, ir būtų imamasi tinkamų ir proporcingų priemonių PPTF rizikai valdyti. Lietuvos bankas papildomai atkreipia kredito unijų dėmesį į poreikį įsivertinti kredito unijų taikomų PPTF prevencijos priemonių efektyvumą ir vidaus kontrolės sistemos PPTF prevencijos srityje stiprinimą.

Atlikus kredito unijų pateiktų duomenų ir informacijos analizę, matyti, kad klientų, kurie laikomi politiškai pažeidžiamais (paveikiamais) asmenimis, skaičius ir mokėjimo operacijų grynaisiais pinigais vidutinė vertė 2020 m. mažėjo, tačiau kredito unijos ir toliau turėtų atsižvelgti į riziką, susijusią su politiškai pažeidžiamų (paveikiamų) asmenų atliekamais mokėjimais ir kredito unijų klientų vykdomomis mokėjimo operacijomis grynaisiais pinigais.

Kredito unijų pateiktais duomenimis, kredito unijos 2020 m. dažniau pradėjo kliento tapatybę nustatyti nuotoliniu būdu. Remiantis Europos bankininkystės institucijos (angl. *European Banking Authority*, toliau – EBA) gairių pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl deramo klientų tikrinimo ir veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais dalykiniais santykiais ir vienkartiniais sandoriais ir (ar) operacijomis susijusią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, kuriomis panaikinamos ir pakeičiamos Gairės JC/2017/37¹, nuostatomis, dėl didesnės sukčiavimo rizikos ir anonimiškumo, nuotolinis kliento tapatybės nustatymas gali būti siejamas su didesne PPTF rizika. Dėl šios priežasties kredito unijos turėtų imtis priemonių, siekdamas valdyti riziką, susijusią su kliento tapatybės nustatymo jam fiziškai nedalyvaujant procesu, ir užtikrinti, kad toks kliento tapatybės nustatymas atitinka teisės aktų reikalavimus.

Kredito unijos turėtų reguliariai vertinti nustatytų vidaus kontrolės procedūrų ir priemonių PPTF prevencijos srityje efektyvumą ir su tuo susijusius procesus bei imtis veiksmų, kad PPTF prevencijos reikalavimai būtų vykdomi. Kredito unijos ypač turėtų atkreipti dėmesį į šiuos PPTF prevencijos reikalavimus:

- visos veiklos PPTF rizikos vertinimą;

¹ 2021 m. kovo 1 d. gairės pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl deramo klientų tikrinimo ir veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais dalykiniais santykiais ir vienkartiniais sandoriais ir (ar) operacijomis susijusią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, kuriomis panaikinamos ir pakeičiamos Gairės JC/2017/37 rizikos veiksmų gairėmis [Guidelines ML TF Risk Factors LT.pdf \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/media/303732/publications/attachment_data/data/eba_guidelines_ml_tf_risk_factors_lt.pdf)

- klientų PPTF rizikos nustatymą ir vertinimą;
- kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėsenos (tiek momentinės, tiek retrospektyvios) vykdymą, vidinių tyrimų atlikimą ir tinkamą dokumentavimą;
- kliento ir kliento naudos gavėjo tapatybės nustatymą ir informacijos atnaujinimą;
- pakankamų resursų PPTF prevencijos funkcijoms vykdyti užtikrinimą;
- mokymų darbuotojams organizavimą, siekiant juos tinkamai supažindinti su PPTF prevencijos reikalavimais.

Atkreiptinas kredito unijų dėmesys į tinkamą vidaus kontrolės procedūrų, susijusių su tarptautinių finansinių sankcijų, ribojamųjų priemonių įgyvendinimu, nustatymą. Dėl griežtėjančių sankcijų ir ribojamųjų priemonių Baltarusijos atžvilgiu, kredito unijos taip pat turėtų įvertinti savo ir klientų verslo ryšius bei mokėjimo operacijų, susijusių su Baltarusija, mastą ir apsispręsti dėl taikytinų papildomų priemonių, skirtų operacijų ir sandorių stebėsenai realiuoju laiku, siekiant tinkamai vykdyti sankcijas ir ribojamąsias priemones.

Lietuvos Respublikos nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo ataskaitoje² (NRV), paskelbtoje 2020 m. gegužės 28 d., kredito unijų sektoriuje buvo išskirta grynujų pinigų rizika, o sektoriaus suvokimas apie PPTF rizikos valdymą buvo įvertintas kaip silpnas. Kredito unijos Lietuvos bankui nurodė, kad 2020 m. ėmėsi papildomų veiksmų, atsižvelgdamos į NRV nurodytą riziką, tačiau kredito unijos, siekdamos ir toliau valdyti NRV nustatytą PPTF riziką, turėtų imtis šią riziką mažinančių priemonių, pvz., tinkamas kliento pažinimo informacijos, kliento operacijų ir kliento lėšų kilmę pagrindžiančių dokumentų surinkimas, įvertinimas ir saugojimas, kredito panaudojimo pagal paskirtį kontrolė bei kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėsenos vykdymas.

Atsižvelgdami į Lietuvos banko atliktos kredito unijų duomenų analizės rezultatus ir NRV nurodytą informaciją, pažymime, kad kredito unijos, įgyvendindamos Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo reikalavimus, siekdamos tinkamai valdyti PPTF riziką ir užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui, **turėtų stiprinti vidaus kontrolės procedūras ir priemones, susijusias su kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymu ir informacijos atnaujinimu, kliento lėšų kilmės nustatymu, nuolatine kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėseną, visos veiklos PPTF rizikos vertinimu, kliento PPTF rizikos vertinimu, tarptautinių finansinių sankcijų, ribojamųjų priemonių įgyvendinimu.**

---

² Lietuvos Respublikos Nacionalinio PPTF rizikos vertinimo ataskaita, 2020 m.
http://www.fntt.lt/data/public/uploads/2020/05/final-nra_lt_v3.pdf